

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 6-2/591

Uz 04.08.2022.

(Personas dati dzēsti)

Mārupes novada pašvaldībai
marupe@marupe.lv

SIA „Mārupes komunālie pakalpojumi”
info@mkp.lv

Zināšanai:
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai
pasts@varam.gov.lv,

Valsts kontrolei
lrvk@lrvk.gov.lv

Par atteikšanos ierosināt pārbaudes lietu

Tiesībsarga birojā ir saņemts Skultes ciema iedzīvotājas iesniegums (reģistrēts 2022. gada 4. augustā, reģ. Nr. 1019), kas galvenokārt saistīts ar nākotnē sagaidāmo elektroenerģijas piegādes pārtraukšanu Mārupes novada Skultes ciemā. Tiesībsarga birojā 2022. gada 2. augustā saņemta arī Tīraines ciema iedzīvotājas elektroniskā vēstule, kurai pievienots vairāku Mārupes novada Tīraines ciema iedzīvotāju iesniegums (iesnieguma neapliecināta kopija). No šā Tīraines ciema iedzīvotāju iesnieguma izriet, ka līdzīgu iemeslu dēļ elektroenerģijas piegādes pārtraukšana sagaidāma arī Tīraines ciemā.¹

No abiem iesniegumiem, kā arī tiem pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Mārupes novada pašvaldības kapitālsabiedrības SIA „Mārupes komunālie pakalpojumi” (turpmāk – MKP) valdījumā atrodas Skultes ciema un Tīraines ciema elektrotīklu infrastruktūra (turpmāk – elektrotīklu infrastruktūra), kas tika izveidota Latvijas Republikas okupācijas laikā un tika pārņemta Mārupes novada pašvaldības valdījumā pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas. Mārupes novada pašvaldība 1993. gadā uzticēja elektrotīklu infrastruktūras pārvaldīšanu un uzturēšanu pašvaldības dibinātai

¹ Ievērojot fizisko personu datu aizsardzības principus, kā arī to, ka šajā vēstulē tiek sniegta atbilde uz divu personu iesniegumiem, personas identificējoša informācija atbildes tekstā nav iekļauta.

komercsabiedrībai. Elektrotīklu infrastruktūra šobrīd atrodas MKP valdījumā un tiek izmantota elektroenerģijas piegādei Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotājiem. Proti, MKP kā elektroenerģijas lietotāja pērk elektroenerģiju no elektroenerģijas tirgotāja un pārdod daļu no nopirktās elektroenerģijas tālāk Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotājiem kā apakšlietotājiem.

MKP konstatēja, ka elektrotīklu infrastruktūra ir nolietota un vairs nav atjaunojama, bet jaunas elektrotīklu infrastruktūras izbūvēšana prasītu būtisku finanšu līdzekļu ieguldījumu. Tādēļ MKP, sadarbojoties ar Mārupes novada pašvaldību, 2020. gada 1. jūlijā uzsāka izpēti par elektrotīklu infrastruktūras piederību. Izpētes rezultātā tika secināts, ka elektrotīklu infrastruktūra nav nedz Mārupes novada pašvaldības, nedz MKP īpašums. MKP valde 2021. gada 25. oktobrī nolēma no 2023. gada 1. jūlija izbeigt valdījumu pār elektrotīklu infrastruktūru un pārtraukt elektroenerģijas piegādi apakšlietotājiem – Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotājiem. MKP 2022. gada 7. martā (MKP 2022. gada 7. marta vēstule Nr. 2-11/322) paziņoja Skultes ciema daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldniekam SIA „Berga nami” par minēto MKP valdes lēmumu, savukārt SIA „Berga nami” informēja par šo lēmumu attiecīgos dzīvokļu īpašniekus. Arī vairāku Tīraines ciema daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldnieks SIA „Namu attīstība” saņēma informāciju par minēto MKP valdes lēmumu un 2022. gada jūlijā informēja par šo lēmumu attiecīgos dzīvokļu īpašniekus. Skultes ciema un Tīraines ciema dzīvokļu īpašnieki saistībā ar šo paziņojumu citstarp vērsās Mārupes novada pašvaldībā ar iesniegumiem, uz kuriem atbildes tika sniegtas Mārupes novada pašvaldības izpilddirektora 2022. gada 14. marta vēstulē Nr. 1/2.1-3/497 un Mārupes novada pašvaldības izpilddirektora vietnieces 2022. gada 12. jūlija vēstulē Nr. 1/2.1-3/1480.

Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotāji, kuru iesniegumi saņemti Tiesībsarga birojā, (turpmāk kopā – Iesniedzēji) norāda, ka Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotāji šobrīd pērk elektroenerģiju no MKP un saņem šo elektroenerģiju ar elektrotīklu infrastruktūras starpniecību. Ievērojot MKP paziņojumu par elektroenerģijas piegādes pārtraukšanu, šie iedzīvotāji esot spiesti nekavējoties iesniegt pieteikumus AS „Sadales tīkls”, lai viņiem tiktu ierīkoti patstāvīgi pieslēgumi sadales sistēmai. Tomēr patstāvīgu pieslēgumu ierīkošana prasot būtisku finanšu resursu ieguldījumu. Turklāt Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotāji esot nonākuši šajā situācijā negaidīti, jo nedz Mārupes novada pašvaldība, nedz MKP iepriekš neesot informējusi viņus par to, ka ciemu iedzīvotāji ir apakšlietotāji, ka elektrotīklu infrastruktūras piederība nav noskaidrota un ka ciemu iedzīvotājiem varētu būt nepieciešams ierīkot patstāvīgus pieslēgumus sadales sistēmai. Iesniedzēji uzskata, ka MKP lēmums izbeigt elektroenerģijas piegādi Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotājiem ir prettiesisks, kā arī pauž neapmierinātību ar to, ka Mārupes novada pašvaldība un MKP ilgstoši nerisināja jautājumu par elektrotīklu infrastruktūras piederību un nenodrošināja elektrotīklu infrastruktūras uzturēšanu pienācīgā tehniskā stāvoklī.

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11. panta 1., 2., 3. un 4. punktu tiesībsargs veicina privātpersonas civiltiesību aizsardzību un sekmē vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu un jebkāda veida diskriminācijas novēršanu, izvērtē un veicina labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē, kā arī jautājumos, kas saistīti ar civiltiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu, atklāj trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā un veicina šo trūkumu novēršanu. Atbilstoši Tiesībsarga likuma 24. panta otrajai daļai tiesībsargs, izskatījis personas iesniegumu, ierosina pārbaudes lietu, ja tas

atbilst tiesībsarga funkcijām un uzdevumiem un personas norādīto jautājumu ir iespējams risināt.

Lai vispusīgi un objektīvi noskaidrotu iesniegumos aprakstītās situācijas apstākļus un izlemtu jautājumu par pārbaudes lietas ierosināšanu, pieprasīju paskaidrojumus, papildu informāciju un dokumentus no Mārupes novada pašvaldības un MKP, kā arī lūdzu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisiju (turpmāk – Komisija), Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju un Valsts kontroli sniegt man nepieciešamo papildu informāciju un dokumentus. Tiesībsarga birojā ir saņemta arī Tīraines ciema iedzīvotājas elektroniskajās vēstulēs papildus iesniegtā informācija un elektroniskajām vēstulēm pievienotie dokumenti.

Izvērtējis saņemtos paskaidrojumus, papildu informāciju un dokumentus, konstatēju šādus situācijas faktiskos un tiesiskos apstākļus un secinu:

Par elektroenerģijas piegādes pakalpojuma sniegšanu:

Mārupes novada pašvaldība sniegtajos paskaidrojumos norāda, ka tai nav precīzas informācijas par to, kādā veidā pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas notika elektrotīklu infrastruktūras pārņemšana. Mārupes novada pašvaldība uzsver, ka ar elektroenerģijas piegādes pakalpojumu saistītās tiesiskās attiecības pastāv starp MKP un attiecīgajiem pašvaldības iedzīvotājiem un ir balstītas uz MKP un pašvaldības iedzīvotāju savstarpēji noslēgtiem līgumiem.

No MKP sniegtajiem paskaidrojumiem un tiem pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Mārupes novada pašvaldības izpilddirektors 2018. gada 6. martā MKP akcionāru sapulcē² nolēma atbrīvot no amata ilggadēju MKP valdes locekli, ievēlēja jaunu MKP valdes locekli un uzlika no amata atbrīvotajam valdes loceklim pienākumu nodot jaunievēlētajam valdes loceklim viņa pienākumu izpildei nepieciešamās lietas. No amata atbrīvotais MKP valdes loceklis šo pienākumu neesot izpildījis, un tādēļ MKP nevarot sniegt informāciju par tās darbību, kas veikta līdz 2018. gada 9. martam. MKP esot vērsusies Valsts policijā ar iesniegumu par no amata atbrīvotā valdes locekļa rīcību.

MKP savos paskaidrojumos norāda, ka 2019. gada augustā pirmo reizi tika aktualizēts jautājums par tās sniegtā elektroenerģijas piegādes pakalpojuma tiesisko pamatu. MKP saistībā ar šo jautājumu citstarp vērsās Komisijā, lūdzot sniegt skaidrojumu. Komisijas sniegtajā skaidrojumā norādīts, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 21. janvāra noteikumu Nr. 50 „Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 50) normām MKP ir uzskatāma par elektroenerģijas lietotāju, bet attiecīgie pašvaldības iedzīvotāji, kas no tās pērk elektroenerģiju, – par apakšlietotājiem. Komisija citstarp norādīja, ka elektroenerģijas lietotāja un apakšlietotāja savstarpējās tiesiskās attiecības tiek nodibinātas uz privāttiesiskas vienošanās pamata un tām ir privāttiesisks raksturs. Iepazinusies ar Komisijas skaidrojumu, MKP valde nolēma izņemt elektroenerģijas piegādes pakalpojumu no MKP sabiedriski regulējamo pakalpojumu uzskaites.

MKP valde 2019. gada decembrī nolēma sakārtot tiesiskās attiecības ar elektroenerģijas apakšlietotājiem, noslēdzot ar viņiem jaunus rakstveida līgumus par elektroenerģijas piegādi. MKP valde apstiprināja līguma projektu, kā arī nolēma, ka līgumi ar apakšlietotājiem ir slēdzami uz laiku līdz vienam gadam, bet ne ilgāk kā līdz 2021. gada

² MKP šajā datumā bija akciju sabiedrība, nevis sabiedrība ar ierobežotu atbildību.

31. decembrim. MKP norāda, ka Skultes ciema un Tīraines ciema daudzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekus līgumu noslēgšanā pārstāvēja dzīvokļu īpašnieku kopību pilnvaroti dzīvojamo māju pārvaldnieki. Šie līgumi tika noslēgti uz vienu gadu, bet pēc to izbeigšanās ar attiecīgajiem apakšlietotājiem esot noslēgti jauni terminēti līgumi. MKP norāda, ka visi līgumi, kas paskaidrojumu sniegšanas brīdī ir spēkā attiecībā uz Skultes ciema un Tīraines ciema daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām, izbeigsies 2022. gada 31. decembrī.

MKP skaidro, ka tās valde 2020. gada jūlijā izvērtēja ziņojumu par elektrotīklu infrastruktūras nolietojumu un konstatēja, ka elektrotīklu infrastruktūras atjaunošanai nepieciešams veikt būtiskus finanšu līdzekļu ieguldījumus. Tā kā MKP nebija skaidra elektrotīklu infrastruktūras piederība, tā sadarbībā ar Mārupes novada pašvaldību veica šā jautājuma izpēti. Izpētes rezultātā netika gūts apstiprinājums tam, ka elektrotīklu infrastruktūra būtu Mārupes novada pašvaldības vai MKP īpašums. Līdz ar to MKP valde 2021. gada 25. oktobrī nolēma no 2023. gada 1. jūlija izbeigt valdījumu pār elektrotīklu infrastruktūru un pārtraukt elektroenerģijas piegādi attiecīgajiem apakšlietotājiem. Pēc tam MKP uzsāka šā valdes lēmuma izpildi, kuras ietvaros laika posmā no 2022. gada 31. janvāra līdz 10. martam tā izsūtīja apakšlietotājiem paziņojumus par elektroenerģijas piegādes pakalpojuma pārtraukšanu.

MKP uzskata, ka Skultes ciema un Tīraines ciema daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem bija jāņem vērā līgumos par elektroenerģijas piegādi ietvertie nosacījumi un jārēķinās ar to, ka elektroenerģijas piegādes pakalpojums ir terminēts. MKP arī uzsver, ka termiņš, līdz kuram tā plāno turpināt elektroenerģijas piegādi, būtiski pārsniedz ar apakšlietotājiem noslēgto līgumu termiņu. Turklāt MKP ar attiecīgo dzīvojamo māju pārvaldnieku starpniecību esot pietiekami laicīgi informējusi apakšlietotājus par to, ka nav noskaidrota elektrotīklu infrastruktūras piederība, un aicinājusi viņus patstāvīgi pieteikties elektroenerģijas piegādes pakalpojuma saņemšanai AS „Sadales tīkls”.

Lai izvērtētu, vai strīds par MKP sniegto elektroenerģijas piegādes pakalpojumu ir tāds jautājums, kura risināšana atbilst tiesībsarga funkcijām un uzdevumiem un par kuru būtu ierosināma pārbaudes lieta, ir nepieciešams noskaidrot šā strīda raksturu.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.-89. pants vispārēji regulē publiskas personas, tai skaitā pašvaldības darbību privāto tiesību jomā. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. panta pirmās daļas 3. punktu publiska persona ir tiesīga citstarp dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ievērojot šā likuma 88. panta pirmās daļas 1.-3. punktā paredzētos nosacījumus. Proti, ciktāl likumā nav noteikts citādi, pašvaldība savu funkciju efektīvai izpildei ir tiesīga dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību jau esošā kapitālsabiedrībā, ja: 1) tiek novērsta tirgus nepilnība – situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā; 2) kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai; 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. panta otrā daļa noteic: ja publiska persona darbojas privāto tiesību jomā, uz to attiecas likumi, kas reglamentē privāttiesiskus darījumus vispār, ciktāl šo darbību neierobežo citi normatīvie akti.³

³ Publiskai personai piederošu kapitāla daļu un publiskas personas kapitālsabiedrību pārvaldību regulē Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums.

Ir saprotams, ka privātpersonām varētu rasties vispārīgs priekšstats par pašvaldību un tās kapitālsabiedrību kā vienu un to pašu tiesību subjektu, kā arī varētu šķist, ka pašvaldībai būtu jāuzņemas tieša atbildība par katru tās kapitālsabiedrības darbību. Šādu priekšstatu it sevišķi varētu veicināt tas, ka pašvaldības kapitālsabiedrība pilda noteiktus no pašvaldības autonomajām funkcijām izrietošus pārvaldes uzdevumus, piemēram, organizē iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus. Tomēr saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” 15. panta ceturto daļu un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 41. panta pirmo daļu pašvaldība ir tieši atbildīga par tām kapitālsabiedrības darbībām, kas veiktas pašvaldības funkciju un no tām izrietošu, kapitālsabiedrībai deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildes ietvaros. Savukārt tajās jomās, kas neietilpst pašvaldības funkcijās un no tām izrietošajos pārvaldes uzdevumos, pašvaldības kapitālsabiedrība darbojas tāpat kā jebkura cita privāto tiesību juridiska persona, ievērojot normatīvajos tiesību aktos noteiktos ierobežojumus. Tā kā elektroenerģijas piegāde neietilpst likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmajā daļā noteiktajās pašvaldības autonomajās funkcijās, Mārupes novada pašvaldība kā publiska persona nav tieši atbildīga par MKP sniegto elektroenerģijas piegādes pakalpojumu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 50 2.13.¹ apakšpunktu lietotājs ir elektroenerģijas sistēmai pieslēgts lietotājs elektroenerģijas iegādei, saražotās elektroenerģijas nodošanai vai citu sistēmas pakalpojumu izmantošanai. Savukārt apakšlietotājs saskaņā ar šo noteikumu 2.1. apakšpunktu ir persona, kas pēc vienošanās ar lietotāju izmanto tā īpašumā vai valdījumā esošus elektrotīklus elektroenerģijas saņemšanai un nepērk elektroenerģiju no tirgotāja vai sistēmas operatora. No šīm tiesību normām izriet, ka lietotāja un apakšlietotāja savstarpējās tiesiskās attiecības tiek nodibinātas brīvprātīgi, pamatojoties uz abu pušu vienošanos. Noteikumi Nr. 50 nenosaka papildu nosacījumus vai ierobežojumus šo tiesisko attiecību nodibināšanai.⁴ Proti, šāda vienošanās var tikt brīvi noslēgta starp jebkurām personām. Tādējādi no Noteikumu Nr. 50 2.1. un 2.13.¹ apakšpunkta izriet, ka elektroenerģijas lietotāja un apakšlietotāja tiesiskās attiecības pēc būtības ir privāttiesiskas attiecības.

Ievērojot saņemtos paskaidrojumus, papildu informāciju un dokumentus, nerodas šaubas par to, ka konkrētajā situācijā MKP ir elektroenerģijas lietotāja, kas piegādā elektroenerģiju apakšlietotājiem, tas ir, Skultes ciema un Tīraines ciema daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekiem, izmantojot MKP valdījumā esošo elektrotīklu infrastruktūru. Tādējādi ar elektroenerģijas piegādi saistītās tiesiskās attiecības starp MKP un attiecīgajiem dzīvokļu īpašniekiem ir privāttiesiskas attiecības un strīds par elektroenerģijas piegādes pakalpojumu ir privāttiesiska rakstura strīds.

Privāttiesisku strīdu risināšana neietilpst Tiesībsarga likuma 11. un 12. pantā noteiktajās tiesībsarga funkcijās un uzdevumos. Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 13. panta 10. punktu tiesībsargs ir tiesīgs iesaistīties privāttiesiska strīda risināšanā tad, ja strīds ir saistīts ar atšķirīgas attieksmes aizlieguma pārkāpumu. No saņemtajiem paskaidrojumiem, papildu informācijas un dokumentiem neizriet, ka konkrētajam strīdam būtu šāds raksturs.

Līdz ar to konkrētā strīda risināšana neatbilst tiesībsarga funkcijām un uzdevumiem, un pārbaudes lieta pēc Iesniedzēju iesniegumiem nav ierosināma.

⁴ Noteikumu Nr. 50 10., 62. 70., 71. un 137.¹³ punkts regulē vien atsevišķus lietotāja un apakšlietotāja savstarpējo tiesisko attiecību aspektus, bet 72. punkts nosaka apakšlietotāja tiesības kļūt par lietotāju, pieprasot licencētam sistēmas operatoram elektroenerģijas pieslēgumu un saskaņojot pieslēguma izbūvi ar to īpašumu īpašniekiem, kuros paredzēts veikt pieslēguma izbūvi.

Vienlaikus vēršu Iesniedzēju uzmanību uz to, ka MKP citstarp ir iesniegusi attiecībā uz Skultes ciema un Tīraines ciema daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām noslēgto elektroenerģijas piegādes līgumu un to grozījumu kopijas. No šiem dokumentiem izriet, ka līgumus un to grozījumus Skultes ciema un Tīraines ciema daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku vārdā noslēdza dzīvokļu īpašnieku kopību pilnvarotie daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldnieki. Saskaņā ar šiem līgumiem un to grozījumiem vienošanās par elektroenerģijas piegādi ir spēkā līdz 2022. gada 31. decembrim. Tādējādi no šiem dokumentiem izriet, ka paši dzīvokļu īpašnieki ar viņu pilnvaroto pārvaldnieku starpniecību pēc būtības ir vienojušies ar MKP un piekrituši tam, ka elektroenerģijas piegādes pakalpojums viņiem tiek sniegts noteiktu laiku. Ja vien starp MKP un attiecīgajiem dzīvokļu īpašniekiem netiks noslēgta jauna vienošanās par elektroenerģijas piegādi, tad, izbeidzoties šobrīd spēkā esošo līgumu darbības termiņam, izbeigsies arī MKP tiesiskais pienākums sniegt elektroenerģijas piegādes pakalpojumu.

Ja Iesniedzēji uzskata, ka MKP, sniedzot elektroenerģijas piegādes pakalpojumu un uzturot elektrotīklu infrastruktūru, vai dzīvojamās mājas pārvaldnieks, veicot savus pienākumus, rīkojās prettiesiski un tādējādi radīja Iesniedzējiem kaitējumu, viņi var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses tiesā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā vai izmantot alternatīvos strīdu risināšanas mehānismus. Tiesībsarga likuma 11. un 12. pantā noteiktajās tiesībsarga funkcijās un uzdevumos neietilpst juridisku konsultāciju sniegšana par individuāliem privāttiesiskiem strīdiem un iespējamiem to risināšanas veidiem. Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotāji var saņemt juridisku konsultāciju par savām tiesībām konkrētajā situācijā un par iespējamiem tās risinājumiem, vēršoties pie viņu izvēlēta juridisko pakalpojumu sniedzēja.

Par Mārupes novada pašvaldības darbības atbilstību labas pārvaldības principam:

Lai gan Mārupes novada pašvaldība konkrētajā situācijā nav tieši atbildīga par MKP sniegto elektroenerģijas piegādes pakalpojumu, nevar nepievērst uzmanību tam, ka elektrotīklu infrastruktūra nonāca Mārupes novada pašvaldības valdījumā neilgi pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas, taču jautājums par tās piederību tika aktualizēts vien 2019. gadā un elektrotīklu infrastruktūras tehniskais stāvoklis 2020. gadā bija tik slikts, ka tās turpmāka izmantošana rada būtiskus drošības riskus un tās atjaunošana prasītu būtiskus finanšu resursu ieguldījumus.

Nedz Mārupes novada pašvaldība, nedz MKP savos paskaidrojumos nespēja sniegt konkrētu un skaidru informāciju par to, kādā veidā elektrotīklu infrastruktūra nonāca pašvaldības un vēlāk – pašvaldības komercsabiedrības valdījumā. Mārupes novada pašvaldības izpilddirektora vietnieces atbildē uz Skultes ciema iedzīvotājas iesniegumu (Mārupes novada pašvaldības izpilddirektora vietnieces 2022. gada 12. jūlija vēstule Nr. 1/2.1-3/1480) norādīts, ka elektrotīklu infrastruktūras pārņemšana pašvaldības un vēlāk – pašvaldības kapitālsabiedrības valdījumā, kā arī strīdus elektroenerģijas piegādes pakalpojuma sniegšana ir pagaidu risinājums, lai nodrošinātu elektroenerģijas piegādes nepārtrauktību līdz brīdim, kad attiecīgie Skultes ciema un Tīraines ciema iedzīvotāji izbūvēs patstāvīgus pieslēgumus sadales sistēmai.

Tomēr nedz Mārupes novada pašvaldība, nedz MKP nav spējusi sniegt tiesībsargam pamatotu skaidrojumu par to, kādēļ šāds pagaidu risinājums pastāv vairāk nekā trīsdesmit gadus un kādēļ šajā laikā netika savlaicīgi risināts jautājums par elektrotīklu infrastruktūras piederību. Mārupes novada pašvaldība vien norāda, ka elektrotīklu infrastruktūra esot „uzņemta bilancē”, nevis iegūta valdījumā, un pauž, ka elektrotīklu infrastruktūras

uzņemšana bilancē būtiski atšķiroties no valdījuma. Tomēr Mārupes novada pašvaldība nav sniegusi šā viedokļa juridisko pamatojumu un nav izskaidrojusi, kādēļ, pēc tās ieskata, elektrotīklu infrastruktūras „uzņemšana bilancē” traucētu atzīt, ka šobrīd tā atrodas MKP valdījumā Civillikuma 875. un 876. panta izpratnē.

Mārupes novada pašvaldība citstarp uzsver, ka MKP darbojas un pieņem lēmumus patstāvīgi un neviens normatīvais akts nepiešķir pašvaldības izpilddirektoram tiesības tieši iejaukties MKP saimnieciskajā darbībā. Šis Mārupes novada pašvaldības viedoklis nav pamatots. Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 14. panta pirmo daļu pašvaldības izpilddirektors pārstāv pašvaldību kā kapitāla daļu turētāju un kapitāla daļu turētāja vārdā pieņem lēmumus par kapitālsabiedrības darbību. Likuma „Par pašvaldībām” 68. panta pirmā daļa noteic, ka pašvaldības izpilddirektors pašvaldības nolikumā noteiktajā kārtībā ir atbildīgs citstarp par pašvaldības kapitālsabiedrību darbu. Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 68. panta pirmajai daļai un 69. panta pirmajai daļai pašvaldības izpilddirektors veic savas funkcijas un uzdevumus, ievērojot pašvaldības domes noteikto kārtību un pieņemtos lēmumus. Līdz ar to pašvaldība nevar pilnībā norobežoties no savas kapitālsabiedrības un atbildības par tās darbību, uzskatot kapitālsabiedrību par pilnīgi autonomu juridisku personu.⁵

Ievērojot to, ka Mārupes novada pašvaldība ar izpilddirektora starpniecību jau ir veikusi izmaiņas MKP valdē, kā arī MKP ir nostiprinājusi vienošanos ar elektroenerģijas apakšlietotājiem rakstveida līgumu formā un ir pieņēmusi konkrētus lēmumus par turpmāko rīcību ar elektrotīklu infrastruktūru, vērtējuma sniegšana par vairākus gadus un gadu desmitus senā pagātnē veiktu Mārupes novada pašvaldības rīcību saistībā ar elektrotīklu infrastruktūras pārņemšanu un MKP pārvaldību būtu pašmērķīga un tādēļ nelietderīga. Tomēr aicinu Mārupes novada pašvaldību atbilstoši labas pārvaldības principam turpmāk pievērst pienācīgu uzmanību pašvaldības iedzīvotāju dzīves apstākļiem un pašvaldības kapitālsabiedrības darbībai un nepieļaut to, ka būtiskas problēmas vai neskaidrības netiek risinātas gadiem vai pat gadu desmitiem ilgi. Aicinu Mārupes novada pašvaldību pēc iespējas ātrāk informēt pašvaldības iedzīvotājus par būtiskām pašvaldības vai tās kapitālsabiedrības darbībām vai lēmumiem un pēc iespējas vienkāršākā valodā izskaidrot to īstermiņa un ilgtermiņa sekas.

Šī atbilde tiek nosūtīta ne vien Iesniedzējiem, bet arī Mārupes novada pašvaldībai un MKP. Papildus, ņemot vērā atbildē konstatēto, it sevišķi to, ka MKP nespēj sniegt informāciju par tās darbību līdz 2018. gada 9. martam, nosūtu šo atbildi zināšanai arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai un Valsts kontrolei un aicinu šīs valsts institūcijas tām likumā noteiktās kompetences ietvaros pārlicināties par Mārupes novada pašvaldības un MKP darbības atbilstību normatīvo tiesību aktu prasībām.

Vienlaikus aicinu Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju noskaidrot, vai citās Latvijas Republikas pašvaldībās pastāv līdzīgi apstākļi (pašvaldības vai to komercsabiedrības konkrētu pakalpojumu nodrošināšanai vai pārvaldes uzdevumu veikšanai izmanto neskaidras piederības infrastruktūru), un veicināt aktīvu pašvaldību rīcību šo jautājumu risināšanā.

⁵ Sal. sk., piemēram, Augstākās tiesas 2014. gada 11. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-10/2014 14. punktu par ministrijas kā kapitāla daļu turētājas pienākumu būt informētai par būtisku naudas vai materiālo līdzekļu apriti valsts kapitālsabiedrībā.

Ar cieņu

tiesībsargs

Juris Jansons

Andris Pumpiņš
Andris.Pumpiss@tiesibsargs.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu